

TASAVVUFÎ HAYAT

Necmeddin-i Kübrâ

www.firaset.net

“Sevgili dostum, iyi bil ki Allah sevdiği ve razı olduğu için seni başarıya ulaştırdı. Murad ve mürîd O’nun nurudur. Allah hiçbir kimseyi karanlıkta bırakmamış, hiç kimseye zulmetmemiştir. Çünkü hepsinde kendisinden bir ruh, bir akıl bulunduğu gibi hepsi için de “kulak, göz ve gönüller” (Ahkaf, 46/26) yaratmıştır.” (S.93)

“Zikir ateşi, “herşeyi yakıp yok eden”, (Müddessir, 74/28) bir ateştir. Girdiği evde (kalbde) şöyle der: “Ben varım artık benimle başka hiçbir şey olmayacak”. Bu ise “La ilâhe illellah” (Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur) anlamındadır. Evde odun varsa onu yakar, odun ateş olur. Şayet ev karanlık ise zikir nur olur, karanlığı yok eder, evi nura boğar. Evde nur olunca ona zıt ve rakip olamaz, aksine zikir, zâkir (zikreden kişi), meşkur (zikredilen, Allah) dost olurlar” Nur üstüne nur” (Nur, 24/35) olur o zaman.” (S.95)

“Meleklerin gelişi umumiyetle insanın arkasından, bazan da üstündendir. Melekler topluluğundan ibaret olan sekînette (Bakara, 2/248; Tevbe, 9/26) böyledir. Sekînet kalbe iner. O zaman kalpte bir rahatlık, doygunluk ve tatmin bulursun.”

“Bunda Peygamberin seninle beraber olduğunun alâmet ve işareti ise gayr-ı ihtiyarî olarak dil ile O’na olan salat ve selâmın devam etmesidir.” (S.99)

“Yine birgün seher vakti halvette zikrederken meleklerin tesbihini işitmişim. Hakk Taâlâ sanki dünya semâsına inmiş, melekler de; babası kızıp kendisini döveceğini anlayan çocuğun “tevbe, tevbe” deyip korktuğu gibi korkan ve kurtuluşu talep ve arzu eden hallerle sözlerini süratle söylemeye başlamışlardı.

Korku halleri şiddetlenen meleklerin “Ya Kadîr, Ya Kadîr, Ya Kadîr Ya Muktedir”, diye yalvarmalarını duydum.” (S.99-100)

“Saf hâtır-ı Hakk ise ilhamla olur, ilham sahihtir. Gelen ilhama akıl, nefis, şeytan, kalp ve melek itiraz edemez, onu reddedemez.

Bu ilhâm bazen gaybet hâlinde iken gelir. O zaman daha net bir şekilde hissedilir ve zevk hâline daha yakın olur.

Bundaki sır ve incelik, Hakkânî havâtırın ilm-i ledünn (marifet, keşf, ilham...) olmasıdır. Yani ilham gerçekte hâtır değildir, Allah’ın ruhlara “elest bezmi”nde “Ben sizin Rabbiniz değil miyim” diye hitabettiği (A’raf, 7/172) ve “Allah Adem’e bütün isimleri öğretti...” (Bakara, 2/31), âyetinin işaret ettiği ezeli ilimdir. Ruhlar da bunu böyle öğrendi. Ruhlar, ilm-i ledünnîyi şu anda da öğrenmek durumundadırlar. Ancak bu ilim, bazan vücut ve varlık karanlığı ile örtülür.” (S.100)

“Bir kere gaybet hâlinde iken Hz.Peygamberi_ yanında Hz. Ali olduğu halde _gördüm. Hemen koşup Ali'nin elini tutup musafaha ettim. O anda bana ilham geldi: Resûlullah'tan gelen haberlerde şöyle bir şey işitir gibi oldum: “Kim Ali ile musafaha ederse Cennete gider” Döndüm Hz.Ali'ye “Bu hadis sahih midir?” diye sormaya başladım. “evet Resûlullah (s.a) doğru söylemiştir. Benimle musafaha eden Cennete girer”, dedi.” (S.100-101)

“Tâbi ve uydu ruhlar şerefli ruhlardan bilgi alırlar. Bu öğrenme şu anda da devam etmektedir. Fakat bu şehadet âleminde değil gayb âleminde dir. Velîlerin ruhlarının peygamberlerin ruhları karşısındaki durumu gibi.”

“Ebu Hasan Harakani (öl. 425/1033) şöyle diyor: “Bir gün öğle üzeri arşa yükseldim, tavaf etmeye başladım. Bin veya bine yakın tavaf ettim. Bu esnada arşın etrafında, tavaflarını beğenmediğim halde benim tavaflarımın süratinden şaşırarak sakın ve mutmain bir topluluk gördüm ve sordum:

-Kimsiniz, tavafınızdaki bu soğukluk ve ağırlık nedir?

-Biz meleş dediler, biz nuruz, tabiatımız böyledir. Bundan daha farklı bir şey yapmaya gücümüz yetmez, dediler. Bu defa onlar:

-Sen kimsin, tavafındaki bu sürat ve hareket nedir?

-Ben dedim, insanoğluyum. Bende nur ve nâr özelliği vardır.

Süratim ise şevk ateşinin sonucudur.” (S.101)

“Yüce Allah bazan, işindeki incelik ve hikmetin gereği olarak şeytan vasıtası ile kullarını kurb makâmına ulaştırır. Bu şöyle olur: Şeytan halka karşı riya gayesi ile o kulların kalplerine ibadet sevgisini yerleştirir. Böylece onlar da halkın iltifatı için ibadet ederler. Halkın onlara iltifatı ve ilgisi arttıkça ibadete olan rağbetleri de artar. Bunun tadını aldıktan sonra gerçek kulluğun deryasına dalarlar. Diğer taraftan ibadet sadece Hak için olmak ister, başka türlü olmaktan imtina eder. İşte bu şekilde zikirlerle Hakk’a ibadet etmenin lezzetini tadarlar.”(S.102)

“Birgün halvette yalnız olarak zikirle meşgul olurken şeytan geldi. Halvet ve zikir hayatımı karıştırıp bozmak için hile ve tuzaklarını artırdı. O anda elimde bir himmet kılıcı hasıl oldu. Ucundan kabzasına kadar üzerinde: “Allah”, “Allah” kelimeleri yazılı idi. O kılıçla, insanı meşgul eden ve Allah’ı zikirden alıkoyan hâtıraları kovuyordum.

O anda kalbime “Hıyelu’l-merîd ale’l-mürîd” (Azgın şeytanın mürid için kurduğu tuzaklar) ismi ile halvette bir kitap yazmak hatırıma galdi, (kalb

hâtırı). Şeyhim izin vermeden böyle bir eser yazmam sahih olmaz, dedim. Benim şeyhim arasındaki rabitanın sıhhatli olması sebebiyle sesini işittim. Şöyle diyordu: “Bu hâtır bırak.. Şeyhime gaibte (rabıta yolu ile) danıştım. Allah bundan uzaktır bu hâtır şeytandandır. Şeytan, kendisine merid (azgın ve inatçı gibi çirkin ve kötü) bir isim verdi. Böylece şeytan kendine sövmez (kötü isim vermez) zannettin onun böyle yapacağını uzak bir ihtimal saydın. Gayesi seni (kitap yazmakla) meşgul edip Hakk’ı zikirten alıkoymak ve işini sarpa sarmaktır.”

“Gönlünün fezasında veya kalbinde bir hâtır hissettiğin zaman hemen şeyhinle müşavere et. O, bu hâtır-ı Hakk’tır derse, bil ki, o öyledir. Bu hâtır-ı nefsdur ve şudur, budur dediği zaman iyi bil ki onun söylediği doğrudur. İşte zevke ulaşınca kadar senin için kaide bu yol ve usûldür.” (S.103)

“Tasavvufî hayatın başlangıcı sonuna nisbetle böyledir. Şüphesiz ki onun da başı hastalık sonu sıhattir. Zira başlangıçta kalp hastadır. Hassas ve titiz tabib durumunda olan şeyh tarafından tedavi edildiğinde sıhhate ve selâmete kavuşur. Bu sebeple (ibtida halindeki sâlik) başlangıçta ibadetteki lezzeti acı, günahdaki acılığı da tatlı bulur.”

“Velayet mertebesine ulaşan havvasthan (namaz ve oruç gibi) günlük ibadet yapma sorumluluğu kalkar

mı?.

Teklifin, meşakkat mânasına gelen külfetten alınmış olması mânasında evet, düşer. Zira velîler külfet ve meşakkat söz konusu olmaksızın ibadet ederler, tersine ibâdetten zevk alır, bundan hoşlanırlar. (Bu anlamda teklif düşer)” (S.104)

“Şüphesiz ki namaz bir münacaattır. Lâkin âbid şeytana muvafık, Rahman’a muhalif olduğu sürece münacaatın lezzetini tadamaz, aksine ona yük olur meşakkat verir. Zira muhalifin münacaatı beden için zor ve güçtür. Fakat âbid Rahman’a muvafakat, Şeytan’a düşmanlık etti mi, onun hakkında münacaattır. Lezzetlerin en iyisi de budur. Namaz, sevgili ile sohbet halini alır. En lezzetli şey işte budur.”

“Hadramî’nin şöyle dediği rivayet edilir: “Bir kısım insanlar ‘benim hululî’ olduğumu söylüyorlar. Ben ise kullardan tekliflerin düşeceğini söylüyorum. Peki Allah’tan başka bir varlık görmediğim halde nasıl ‘ben hululî’ olabiliyorum? Çocukluğumdan bugüne kadar hiç kaçırmadığım virdim ve zikrim olduğu halde teklifin düştüğünü nasıl söyleyebilirim? Evet ama ben şunu demek istiyorum: Allah’ın has kullarının ibadetinde külfet yoktur.”

“İnsan uyuduğu, az da olsa vücudun ağırlıklarından kurtulduğu ve vücut denizi ile duyguları kapandığı

zaman, göz, kulak, tatma, ağız, el, ayak ve diğer bir beden nevinden, gayb âlemine başka duyu organları açılır. (O bu organlarla) görür ve işitir. Gaybdan yemek alır ve yer. Bazen yemekten sonra uykudan kalktıktan sonra bile ağızındaki bu yemeğin tadını bulur. Konuşur, yürür, tutar, uzak yerlere gider, uzaklık onun için engel teşkil etmez. Ve o vücut, bu vücudumuzdan daha mükemmeldir.” (S.105)

“Muhayyile gücü bir mânayı, o mânaya lâayık bir kıyafet içinde tahayyül eder, tasavvur gücü o mânaya sûret ve şekil verir, Meselâ adî bir düşman köpek suretinde, haysiyetli bir düşman aslan şeklinde, büyük bir adam dağ biçiminde, padişah deniz tarzında , faydalı bir adam meyveli ağaç şeklinde, faydasız adam meyvesiz ağaç biçiminde, fayda ve rızık yemek halinde, dünya necaset ve koca karı vaziyetinde... tasavvur edilir, böyle suretlerde görülür. Tabir ilmindeki sır işte budur.” (S.106)

“İlk İstiğrak, ziriden vücudun istiğrakıdır. Bu da sadecce vücut ve varlıktaki habis ve pis parçaların yok edildiği, tayyib ve iyilerinin bırakıldığı zaman vukua gelir. O zaman varlığın zikrini işitirsin. Her parça ve zerreden, borazanın üflemesi veya davulun sesi gibi zikir sesini duyarsın. Bunların zikri tam düzgün olunca, bu ses bal arısının vızıltısı haline gelir.” (S.107-108)

“Düzgün hale gelmeden (İstikâmet) evvel, zikir baş dairesinde vukua gelir. Çünkü baş yüksek yerdedir. Oradan, kös, boru ve debdebe sesleri işitirsin. Zikir bir sultan ve kraldır. Debdebe ve şaşası her gittiği yerde kendisiyle beraberdir. Nice kereler bu durum, delirme ve ölüm tehlikesi oluncaya kadar devam eder. Fakat sâdık kimselere böyle durumlar zarar vermez.”

“Yine halvette zikrederken, şiddetli bir baş ağrısı ile beraber, bu tip sesler duydum. Halbuki ben, bu hususta sâdık ve samimi idim, o huzurdaki ayakların toprağına kendimi feda etmişim.

Bu ses ve sıkıntıları şeyhime anlattım. “Ölmeden ve aklını oynatmadan önce hemen halvetten çık, zikri bırak”, dedi. Ben, “Yolda iken ölmem, herhangi bir (tasavvufî makâmda ve) konakta ,iken ölmenden daha iyidir”, dedim. Bunun üzerine şeyh: “Ben şu andaki iç durumumdan haber veriyorum. Yok eğer bu yolda canını feda etmeye samimi olarak azmetmiş isen, bu gibi şeylere neden aldırıyorsun”, şeklinde karşılık verdi.

Bu durum ve sıkıntılar-Allah bu düğmeyi çözünceye kadar- bir hafta devam etti. Zikir tekrar başıma doğru indi, yerleşti. Mutluluk, nefsin istekleri, ruhların lezzetleri ve kalplerin güzellikleri zuhûr etti.” (S.108)

“Bu davul ve boru seslerini muteakıp çeşitli

tonlarda sesler duyarsın. Su şırıltısı, rüzgâr sesi, yanmak üzere olan ateşin çatırdısı, geyik sesi, at ve yavrusunun uyurken çıkardığı ses, fırtınalı havalarda rüzgârın salladığı ağaç yapraklarının çıkardığı ses... vs. gibi.”

“Yer, gök ve ikisi arasındaki şeyler bu unsurlardandır. İşte bütün bu sesler, sözkonusu cevherlerin, unsurların zikirlerinden ibarettir. Bu sesleri işiten kimse Allah’ı her lisanla (bütün varlıkların çıkardıkları seslerle) tesbih ve takdis etmiştir.” (S.108)

“İkinci İstiğrak. Bundan sonra zikir, başın yan tarafından daireye benzer yuvarlak bir kapı açar. Buraya yukardan önce bir karanlık, sonra bir ateş daha sonra bir ateş daha sonra da bir yeşillik iner. Karanlık vücudun karanlığı, ateş zikrin ateşi, yeşillik ise kalbin yeşilliğidir.”(S.109)

“Kalp bu esnada ferahlık hisseder (bağlarından çözülür). Sıhhatli olması halinde Rabb (c.c)a rağbet eder. Bu istiğrak fenâ anlamındaki istiğrak değil, kalpte meydana gelen zikrin istiğrakıdır. Kalp, bir kuyu, zikir ise içindeki suya sarkıtılan ve su çıkarılan, boşaltan bir kova gibi hissedilir. Bu anda organlarda uçma (hissi) meydana gelir, alışılmışın dışında zaruri hareketler görülür, titreyen kişinin (refleks) hareketleri gibi.”

“Sen ne zaman zikirden susarsan, sükût haline

geçersen, göğüsteki kalp zikir taleb etmek için harekete geçer. Tıpkı ana karnındaki çocuğun hareketi gibi.”

“Kalbin zikri, arı vızıltısına benzer. Ne çok yüksek perdeden karışık bir ses ne de aşırı derecede alçak ve gizli bir ses!” (S.109)

“Kalbte meydana gelen zikrin alâmet ve işareti, önünde süratli bir şekilde nur saçan bir menba müşâhede etmendir.” (S.109)

“Bir başka alâmet ve işareti şudur: Zikir sağ tarafı, açar ve orayı damgalar. Tıpkı sende bir çıban çıktığı zaman bıraktığı iz gibi bir işaret bırakır. Ve oradan zikir nurları fişkırır. Sonra bu iz döne döne kalpteki zikir işinin yanına varır, zikirle beraber kalp hizasına varır. Oradan yandan arkaya doğru bir dönüş yapar.”(S.109)

“Üçüncü İstiğrak. Zikrin sırı düşmesidir Bu da Mezkûra (Allah’a) ulaşan zâkirin zikirden gayboluşudur. Onda gark, olması ve aşk şaşkınlığı içinde bulunmasıdır.

Bunun alâmetlerinden biri, sen zikri bıraksan bile zikrin seni bırakmamasıdır. Bu sana gaybet hâlinden huzûr haline geçişini hatırlatmak için zikrin sende, iç dünyanda uçmasıdır. Bir başka alâmeti de zikrin başını ve diğer organlarını bağlamasıdır.”

“Şu halde huzûr hâli olmaksızın harflerle yapılan zikre, dilin zikri; kalpteki huzûrun zikrine kalbin zikri; mezkûrda huzûrdan gaybet zikrine sırrın zikri denir.”(S.110)

“Zikrin –sadece dil ile söylense bile – büyük bir saltanatı (ve kudreti) vardır. Fakat vücut ve varlığın perdeleri, zikir saltanatının perdelerinden daha kalın ve kuvvetli olduğu için onun yanında zuhûr etmesi mümkün değildir. İşte Seyyar, uyku veya gaybet hâli ile vücudu sözkonusu perdelerden soyununca vücudun bu zayıf halinden istifade ile zikir sultanı ortaya çıkar.” (S.110)

“İyi bil ki, seyr ü sülûkun sonunda yüzde zuhûr eden bir takım daireler vardır. Her sağa ve sola bakanda görülen nurdan yapılmış iki göz dairesi bunlardandır. İki göz ile iki kaş arasından zuhûr eden Hakk’ın nuru dairesi de bunlardandır. Yalnız bu dairenin – gözde olduğu gibi- ortasında nokta yoktur.” (S.111-112)

“Birgün halvette iken gaybet hâline girdim. Sonra yükseltildim, doğan bir güneşin önüne kadar getirildim. Onun şiddetli ve büyük kuvvetine göğüs gerdikten sonra güneşe sokuldum. Sonra bunu şeyhim Ammar Yasir’e (Öl.582/1186) sordum. “Allah’a hamdolsun” dedi. “Ben de bu gece ikimiz birlikte Mekke’ye gittiğimizi gördüm. Güneş göğün tam ortasında olduğu bir sırada Mekke’de

Harem-i Şerifte bana şöyle dedin:

-‘Ey Şeyh ben kimim?’ ‘Beni tanıyor musun?’

-‘Sen kimsin’, dedim. Bunun üzerine sen:

-‘Ben gökteki şu güneşim’ diye karşılık verdin.”

“Kudsî ruh latîftîr, semavîdir. Himmet kuvveti ile dolup taşıdığı zaman, semâyâ bitişir ve semâ onda garkolur.” (S.112)

“Gaybet hâlinde iken müşâhede ettiğin gökyüzünü; semâyı şu gördüğün semâ zannetme. Gayb âleminde daha latîf daha yeşil, daha saf daha parlak sayısız ve hesapsız gökler vardır.

Kendi iç saflığını artırdıkça ve ilerlettikçe gökyüzü de sana daha açık, güzel ve saf görünür. Bu durumun Allah’ın safasını seyredinceye kadar devam eder. Allah’ın safasında seyr, seyr-ü sülûkun sonudur. Aslında Allah’ın safasının sonu yoktur.”

“İyi bil ki Allah’ın bir takım mahdar (mazhar, meclâ ve tecelligâh) ları vardır. Bunlar sıfatların tecelli ettiği yerlerdir. Bir mahdarı, öbür mahdardan hâlinle ayırdedebilirsin. Bu makâma yükseldiğin zaman, elinde olmaksızın dilinden o mahdarın ve mazharın onunla ismi ve sıfatı çıkıverir. Sonra mahdarı ve mahdarın sıfatına

ulaşırsın.” (S.113)

“Hakk’ın her sıfatından da kalbin bir hissesi vardır. Dolayısıyla bu sıfat kalpteki nasip ve bölümü vasıtasıyla tecellî eder. Bu suretle sıfatlar sıfatlar için, zâtlar zâtlar için tecellî eder.” (S.114)

“Yüz dairesi saf ve temiz hâle gelince- su kaynağının parlaklığı ve berraklığı gibi-nur saçar. İki kaş ve iki göz arasında olan bu nur kaynağı sebebiyle Seyyar nur kaynağını kendi yüzünde hisseder. Daha sonra yüz tamamen nura garkolur, önünden yüzünün hizasına kadar olan kısmı böylece nurdan bir yüz olur.”

“Daha sonra bu saflık ve safiyet bütün bedeni kaplar ve önünde kendisinden nurlar çıkan bir şahıs müşâhede edersin. Seyyar bu anda, vücudunun her yerinden bu şekilde nurlar fişkırıldığını hisseder. Nice kereler olur ki bütün benlik perdeleri ortadan kalkar. İşte o zaman bütün bedenle bütünü ve küllü görürsün.”

“Basiretin açılışı gözden başlar. Sonra sırayla yüz, göğüs, daha sonra ise bütün vücutta ortaya çıkar. Önündeki bu nuranî şahıs sûfilerce “mukaddem”, “şeyhu’l-gayb”, ya da “mizanu’l-gayb” diye isimlendirilir.” (S.115)

“İyi bil ki, melek, nefis ve şeytan senden ayrı ve senin dışında bir varlık değil, aksine sen onlarsın.

Bunun gibi, yer, gök, Kürsî, Cennet, Cehennem, hayat, ölüm...de senin dışında olan şeyler değil, sende bulunan şeylerdir. Seyredip saflaştığın zaman bu (sır) sana açıklanacak inşaallah.”

“İyi bil ki “Allah yerin ve göklerin nurudur” (Nur, 24/35). Peygamberin nuru O’nun izzet nurundan, velîlerin ve müminlerin nuru ise peygamberin nurundandır. Demek ki nur ancak Allah’ındır. Şu iki âyetin sırrı da budur: “İzzet isteyen kimse bilsin ki izzet (şeref, kuvvet) Allah’ındır” (Fatır, 35/10); “...Şeref Allah’ındır, Peygamberlerininindir, müminlerindir” (Münafikûn, 63/8)”

“Alın hizası bu noktaların görülmesine tahsis edildiği için ancak orada görülebilir. Çünkü görüş buradan yapılmaktadır.” (S.116)

“Gayb âleminde Allah Taâlâ’nın yazdığı kitaplar vardır. Bir kısmı noktalarla, bir kısmı hareketlerle, bir kısmı da harflerle yazılmıştır.”

“Seyyar önce-Kur’ân gibi-yazılan, anlaşılan ve idrâk edilen kitaplar görür. Sonra sır vaki olur. Onu bazan da vücut ve varlığın unutturucu karanlığından dolayı onu anlayamaz. Sonra kare ve daha başka şekilde hareketlerle yazılan kitaplar görür. Onları anlar ve okur, böylece ilm-i ledünnîyi öğrenir. Tekrar vücuduna döndüğü zaman hepsini unuttur. Fakat kalbindeki bu anlayışın tatlılığı devam eder.” (S.117)

“İyi bil ki, Seyyarlardan herbirine ism-i âzamlardan bir tane verilmiştir. İsm-i âzam kalplerden fıskırır. İsm-i âzam âyetlerin bütününün bir araya gelmesiyle hasıl olur. Âlem-i gayb ve âlem-i şahadetteki bütün delillerin ortaya çıkış nisbetine göre ism-i âzamin harflerinden biridir.”

“Mahabbet marifetin (bigi) meyvasıdır, çünkü bilmeyen sevemez. O’nun bize olan mahabbeti bizim O’na olan muhabbetimizden daha öncedir. Kişi sevdiği şeyi sık sık zikreder ve anar.” (S.118)

“Zât tevellî edince heybetiyle tecellî eder. Bunun üzerine Seyyar ufalır, yok olur. Küçülür ve ölecek gibi olur. O anda şöyle bir ses işitir: “Ahad, Ahad... (“Bir,Bir!.). Zâtından fânî olunca O’nunla bâkî olur ve O’nunla yaşar.”

“Bazan Seyyar gaybet hâline girer, o zaman Hakk O’nu kendisine yükseltir. O’da kendinde rubûbiyeti tadar. Bu zevk bir anda olur. Allah’ın (azze ismuhu) bu zevki kuluna taddırması makâmın ve kerâmetlerin en yükseğidir.”(S.119)

“İstihlâk mahabbetin eseridir. Mahabbette ilk adım nefis için mahbûbun arzu edimesidir. Sonra nefsin kendisine fedâ edilmesidir. Daha sonra ikiliği unutmaktır. En son merhale ise vahdaniyyette fenâ bulmasıdır. Mahluklarda kesintisiz ve sürekli bir hâl olmak üzere bir hâl olarak biz işte bunu tattık.”

(S.120)

“Mahabbetin sonu aşkın başlangıcıdır. Mahabbet kalp için, aşk ise ruh içindir.”

“Bu işin sonu nedir? Cevabı şudur: Bu işin sonu baş tarafa dönmektir. Ve bu işin başlangıcı cinsin kendi cinsini talep ve arzu etmesidir. Bu ise o cinsten (O’ndan) bir nur ve lutufdur. Bu da şehvete temennî, yüreğe (fuad) irâde, kalbe (gönüle) sevgi, ruha aşk, sırra vuslat, himmete tasarruf, sıfata saflık, zatta fenâ ve onunla bekâ, hâlini meydana getirir.”(S.121)

“Güç, kuvvet ve takat süfilere göre mal ve hâl ile olur.Hâl, şehvetin nefsin, kalbin veya ruhun kuvvetidir. Mal ise bilindiği gibi sadece nefis ve şehveti takviye eden bir şeydir.”

“Nefis ve şehvetin de bâkî olma özelliği var mı ki bunu aynı tasnife soktunuz? Cevap olarak deriz ki: Nefis bu gayeyi kendisine gaye edinirse, tezkiye edilir, temize çıkar. Temizlenen kendini kınar (nefs-i levvâme), kınayan zikreder, tatmin olur ve kalbe dönüşür. Şehvet te bunun gibidir. Fânîden bâkîye indiği sürece kalbte şevk, özlem ve rağbet hâline gelir. O zaman kalbten at iniltisine benzer bir ses işitir. Bu nefse takvanın ilham edilmesinin ve şeytanın müslüman oluşunun sırrıdır.” (S.122)

“Kalp ve ruh, ikisi sadece Hakk’ı arayan, O’na âsi

olmayan ve O'nun emrettiğinin dışında bir şey yapmayan Hakk'ı talepte cehd sarfeden iki haktır.”

“Hâl, yolculuğun sebepleri, (âlet ve edevatı) makâm ise yoldaki konaklar gibidir.”

“İşe yeni başlayan kimse yol çocuğudur. Ortada olan olgun kişidir. Sonra olan ise şeyhtir, ihtiyardır.”

“Yavrunun kanadı, orta yaşlının kanadı gibi, orta yaşlının kanadı da müntehinin kanadı gibi değildir.”

“Yavrunun kanatları havf-recâ, orta yaşlının kanatları kabz-bast, ihtiyarın kanatları ise üns ve heybettir.” (S.123)

“Onlardan sonra marifet, mahabbet fenâ-bekâ, vasl-fasl, sahv-sekr, mahv-isbat kanatlarına yükselir (ve bu kanatlarla uçar)” (S.123-24)

“Çocukların âdetî böyledir. Bir müddet karakışa benzeyen havfta, bir müddet cehenneme benzeyen recanın sıcaklığında, kalırlar bir müddet orada müstakim ve düzgün hale gelirler. Bu onların zaaf ve eksikliklerinden ileri gelir.”(S.124)

“Kabz ve bast orta yaşlı kimsenin iki kanadı haline gelmiş ve onun işlerini dengeleyen bir terazi gibi olmuş, ikisi arasında bir yol teşkil etmiş ondan sağa

veya sola sapmak Seyyar için bir sıcaklık veya soğukluk halini atmıştır. Zira bunun sebebi her ikisinde yani kabz ve bastın havf ve recadan, - derece yönünden-bir mertebe üstün oluşudur. Sebebi de şudur: Havf ve recanın sebebi ilimdir, kabz ve bastın sebebi ise Seyyardaki kadîm kudretin tasarrufudur.” (S.124-125)

“Bu meydana girişin ilk günlerinde kalp bazan-iz ve eseri yüzde görülecek şekilde- bast hâlinde, bazan da yine izleri yüzde tezahür edecek şekilde kabz hâlinde olur. Bu, kabz ve bast meydanındaki telvîn makâmıdır. Müstakîm olan kimse burada hem kabz hem de bast hâli içinde olur. Fakat cahil bir kimse onu gördüğünde sadece kabz hâlinde olduğunu, hâlden anlayan bir kimse onu gördüğünde hemen onun içinde bast cevheri bulunan bir kabz hali dolabı olduğunu alnından okur.”

“Ceberut ve kibriya sıfatları onları yüceltir onlar ise, cemâl ve rahmet sıfatlarını gizlerler. Sanki hatırlama, ağır davranma ve vakardaki şiddetten dolayı zincirle bağlanmış gibi bedenleriyle kabz halindedirler. Rüzgârın estiği bir yerde güzel koku satan kimse gibi de ruhlariyle bast halindedirler.” (S.125)

“Cemâl sıfatların celâl sıfatlara nisbeti sûret ve dış güzellikleri yönünden kadın-erkek arasındaki güzelliğe benzer. Mâna itibariyle ise, durum bunun

tersidir, (Erkek kadından, celâl cemâlden daha güzeldir).”

“Cüneyd Bağdadî şöyle diyor: “İçinde olduğumuz durumu sultanlar bilseydi, o hali elde etmek için muhakkak bize kılıçlarıyla savaş açarlardı”. (S.126)

“Orta yaşlı zat bu iki kanatla şeyh meydanına doğru uçar. Ve orada kabz bast, heybet üns ile yer değiştirir. Heybet ve üns kabz ve bastın bir üst derecesidir.”

“Şeyh olan kimse dahi bu iki kanatla sırat-ı müstakîm ve istikametten sapabilir, sağa sola kayar. Bu onun telvini ve temkînidir. Telvîn bazan, kerem, lutuf, rahmet ve fazl gibi cemâl sıfatlarının tecellisi ile olur. Bu halde şeyh ünse gark olur. Bazan da kuvvetli bir tutuş, satvet, izzet, büyüklük, yücelik, güç, kudret gibi celâl sıfatlarının tecelli etmesiyle olur. O zaman da şeyh heybet hâline gark olur.”

“Hem korkan (haif) hem ümid eden (râci) İslâm makâmındadır. Kabz ve bast hâlinde olan iman ikân makâmındadır. Üns ve heybet sahibi muttaki bir ârifdir.”

“Heybet ve ünsten, mahabbet ve marifet kanatlarına ve fenâ-bekâ kanatlarına yükselir.”

“Kabz ve bast ise sıfatların meyvesidir. Onun için

bu noktada Seyyar orta yaşlı bir kimse durumundadır. Zira sıfatlara vâsıl olmuştur.”
(S.127)

“Havfin tam ve mükemmel oluşu devamlı ilimle, kabz ve bastın tamamlılığı ise devamlı olarak yapılan sabır ve şükre bağlıdır. Üns ve heybetin mükemmel oluşunun sebebi de devamlı rızâ ve tefvîz dir.”

“Marifet ve mahabbet kanatları aynı yerde ve aynı hizada beraberce bulunmazlar. Daima marifet kanadı mahabbet kanadından öndedir.”(S.128)

“Her irfan kendi gücü oranında mahabbet ve şevki beraberinde getirir.”

“Seven kimse sevgide fâni olunca, sevgisi, sevgilisinin sevgisi ile birleşecek ve bütünleşecektir. Artık o zaman ne kuş ne de kanat vardır. Bu takdirde onun uçuşu ve sevgisi –kulun Allah’a olan mahabbeti ile değil- Hakk’ın kendisine olan mahabbeti ile Hakk’a aittir.”

“Hâl seni bir makâmdan diğer bir makâma nakleden şeydir. Makâm ise yorulduğun zaman oturduğun ve dinlendiğin yerdir.”(S.129)

“Vakit keskin bir kılıçtır. Şayet keskin olmasaydı düşünüp taşınıncaya kadar seni beklerdi. Halbuki zaman keskin bir kılıç gibi geçip gidiyor, hükmünü

icra ediyor.

Sûfî ibnu'l-vakt tır, vaktin oğludur. Çünkü onunla beraber döner. O, geçmişe de bakmaz geleceğe de. Çünkü onun maziye veya müstakbele bakması geçmişe veya geleceği düşünmesi şu andaki vaktinin boşa harcanması demektir.”

“Murâkebe sevgili olan Hakk ile sûfînin karşılıklı birbirini gözetlemesi demektir.”

“Hayır, şer, başkasına kulak verme ve yönelme nevinden kulun yaptığı her şeyi

Hakk Taâlâ gözetlemekte ve denetlemektedir. O Rakîbtir.”

“Sûfî de belâ ve dostluk nevinden üzerime ne gelecek diye Hakk'ı gözetlemekte onun rakîbi olmaktadır. Bunları, yolun başında sabır ve şükürle, yolun ortasında şükür ve isâr ile, başka bir zaman da bütün bunları tek bir hal olarak karşılar (ve lutfun da kahrın da hoştur, der).” (S.130)

“Allah kendisine dönenlerin kalblerini, kendisinden gelen bir nur ile bağlar, o zaman Seyyar kendisi ile gökyüzü arasındaki rabıtayı, sanki ikisi bir şeymiş gibi tadar.”

“Küçükken ıssız bir evdeki bir kısım eşyayı beklemek için orda tek başına gecelemiştım. Eve

hırsız girecek, diye durmadan şeytan vesvese, nefsim ise vehim veriyordu. Halbuki kapılar da kapalı idi. Ben de gaybî duyguların ortaya çıkışı, hislerin yanılması ve korkunun şiddetinde olacak ki hırsızın var olduğunu zannettim. Sanki adamın tıkırtısını duyuyordum. Kapının yanına geldi, kapıyı çaldı, kapalı olduğunu anladı, sonra sürgü ile oynamaya başladı, nihayet kapıyı açtı ve içeri girdi. Aklım başımdan uçtu, bayıldım. Ertesi gün öğleyin aklım başıma geldiği zaman kendi kendime “bana ne oldu”, dedim. O anda gece hırsızı eve girişini ve bazı eşyayı alışını hatırladım. Hemen eşyaya baktım. Hepsi yerli yerinde. Kapıya koştum o da kapalı. O zaman bunu himmetimin yaptığını anladım.

Çok korkulduğu zaman, (hayalî) korkunç şahısların zuhur etmesinin ve görünmesinin sırrı, bu sır (ve vehim)dir.”

“Cem’iyet kalbin Arşa ulaşması, başka bir ifade ile Arşın kalbe kavuşmasıdır. Veyahutta yolun ortasında ikisinin karşılaşmasıdır. (Cem’iyetu’l-cemiyet). Cemu’l-cem ise kalp ve arşın Hakk’ta yok olmasıdır. Bu ise Hakk’ın her ikisi üzerine istiva etmesidir.”

“Allah’ın Arşı istiva etmesi (Bk. Furkan, 25/59; Taha 20/5) kalpleri istiva etmesine göredir. Şu kadar var ki Arşı istiva etmesi celâlî, kalpleri istiva etmesi ise cemâlîdir.” (S.131)

“Bu da “Rahman ve Rahîm”in mânasıdır. Rahman Arşa istiva eden, Rahîm kalpte tecellî edendir.”
(S.131-132)

“Rahman kelimesini söylediğin ve bir başkasından işittiğin zaman, büyüklük, yücelik, kudret, azamet, kuvvetlice yakalama ve tutma gibi bütün celâl sıfatlarının toplamını o kelimedede bulur ve hissedersin. Aynı şekilde rahîm kelimesini söylediğin veya başkasından duyduğun zaman ise, nimet, selâmet, âtîfet, kerem, lutuf, rahmet gibi cemâl sıfatlarının tümünü tadar ve hissedersin.”

“Ruhlar, sırların mahalleri ve halk ile Hakk arasındaki alâkalar ve bağlar haline getirilmişlerdir. Bu kâinat ile onu meydana getiren (mükevvin ile mükevven) arasındaki bir iştir.”

“Bu söylediğim mânayı Allah’ın şu ifadesi sana daha iyi açıklar: “...Sana ruhun mahiyetinden sorarlar. De ki, o Rabb’imin emrinden ibarettir....”
(İsrâ, 17/85)

Bu ifade, ruhun mânası konusunda bir sükût ve susma değil, aksine onu bir tefsirdir. Fakat Allah, ile peygamber ve müminler arasındaki sırdan dolayı cevap vermekten susmaya benzer.”(S.132)

“Bu makâma ulaştığım ruh levhimde yazılan ilk yazı şu idi: “Bismillahirrahmanirrahim”

Besmeledeki “Allah” kelimesinin mânası “Rahman ve Rahim” diye açıklanıyordu. Yani marûf (bilinen) cemâl ve celâl sıfatlarıyla mevsuftur.”

“Birgün gaybet halinde iken Resûlüllah ve ashabını görür gibi oldum. Sordum: “Ya Resûlallah Rahman’ın anlamı nedir?” Resûlüllah cevaben: “O Arşa istiva edendir” (Taha 20/5; Furkan, 25/59) dedi. Bu defa: “Peki Rahîm ne demektir?” buna karşılıklıta: “O müminler için Rahîmdir” (Ahzab, 33/43) diye bana âyetlerle karşılık verdi.”

“Bazan şiddetten sonra ferahlık, heybetten sonra üns, kabzdan sonra bast, fetretten sonra rağbet, hâllerinden sonra, Allah’a yönelen kimse için vech-i kerimin bütün daireleri sanki tesbih imiş ve tesbih ediyormuş gibi ortaya çıkarlar. O zaman Allah’ın mübarek vechinin nurları tecelli eder.”(S.133)

“Halvette bulunan zâkir, zikre başlar ve zikri de kalbe ulaşır basireti ve kalb gözü açılır, halvetle ünsiyet eder sadece zaruri ihtiyaçları için halvetten çıkar, sonra tekrar halvete girer ve zikre başlarsa çekirge sürüsü gibi zikir orduları Seyyara hücum ederler. Bunlar, arı vızıltısına benzer bir ses çıkarırlar. Ordu, Seyyarın arkasından dolanarak onu sarar, çepeçevre kuşatır. Tıpkı ateşin odunu kuşattığı gibi.”

“Bir gün ona giden yoldaki engelleri ve perdeleri kendi irâdem olmadan aşıp geçtim. Daha doğru bir

ifade ile, bu perdeler ötesi âleme geçirildim ve orada ölümün tadını tattım.”(S.134)

“Sonra tekrar vücuda (normal hâle) döndüm. Bütün yorgunlukları atmış müsterihdim. Şevk, yakîn kulluk ve hayret ile dolu idim.”

“Kalb ve ruh toprağa ait parça (ve ağırlıklardan) kurtulduğu ve ruhî kuvvetlerle takviye edildiği müddetçe Seyyar da oturma, uykusuz kalma ve zikir yapma hâline devam eder. Uyumak için yanını yere koyup yattığı zaman bile, kesinlikle bilir ki, yerde yatmış olmakla beraber Aziz ve Celîl olan Allah’ın zikri ile oturmaktadır. Bu hale son derece taaccup eder.”

“İşte bunun gibi kim zikir için ayakta durmayı âdet haline getirir, sonra oturursa, kendisini devamlı ayakta hisseder. İşte o zaman Hay ve Kayyûm (Bk. Alu İmran 3/2; Bakara, 2/255) olan, kendisini bir uyku ve uyuklamanın olmadığı (Bakara, 2/255) zat ona tecellî eder. İşte “daimâ kâim olan” “kıyamı dâim olan”da böyledir. (Seyyar, Allah’ın Kayyûm, daimâ kaim, Hay ve uyumayan vasıflarının mazharı olur).”

“Seyr hayatının başlangıç ve bitiş mertebeleri arasındaki Seyyarın durumuna gelince: Yatırılmaz ve çok uyutulmaz. Kendi irâde ve isteği ile yattığı zaman ise üstünden etrafını çepeçevre saran zikir askerlerini görür. Onların arı vızıltısına veya rüzgar

sesine benzeyen seslerini işitir. Artık bu seslerden uyku kaçtığı için uyuyamaz. Bu durum zâhirî duyguların zayıf, bâtınî hislerin, kalbî duyguların kuvvetli olduğu zaman meydana gelir.”(S.135)

“Bununla beraber şeyh bazan sadece müridin işini tamamlamak veya bazı faydalar için onu halvete sokar, bazan da herhangi bir fayda gözeterek halvete başlatır. Meselâ müridin içi kötü şeyla dolu olur, şeyh de bu gibi şeyleri, halvet sopasından başka bir vasıta ile söküp atmaya kâdir olamaz, onun için müridi halvete sokar.”

“Halvete ilk olarak girdiğim zaman içimde bir nevi riyâ ve şöhret duygusu, bu tarikatı minberlerden insanlara anlatma ve aktarma arzusu vardı”

“Sonra anlayabildiğim kadarıyla “Bu yol doğrudur” diye bende bir keşif meydana geldi. Fakat halvetin temeli bozuktu. Çünkü gayem sahih ve niyetim sadık değildi. Halvetin dışında bir miktar kitaplarım vardı, onları düşünür dururdum. Bu kitaplar onbir kerre beni halvetten çıkardılar.” (S.136)

“Ruhumu ele aldım ve kendi kendime: ‘İşte o budur al onu’ dedim. Kitaplarımı vakfettim elbiselerimi hediye ettim. Paraları tasadduk edip dağıttım. Dünyayı arkama ittim kıyameti önüme getirdim. Ar ve namus elbiselerini çıkardım, insanlar hakkımda şöyle düşünsünler diye: “Perişan

ve zelil oldu, boyun eğdi veya aklını yitirdi, olacağı bu idi zaten”. Kendimi şeyhin önünde teneşir tahtasındaki ölü gibi hissettim. Şöyle dedim: “Şimdi kabre gireceğim ve kıyamet kopmadan oradan çıkamayacağım”. Nihayet, geriye kalan üzerimdeki bu elbise benim kefenimdir. Şayet halvetten çıkmak için aklıma bir şeyler gelir ve bunlar da kuvvetlenirse-insanların yanına çıplak çıkmaktan haya edip çıkmamak için –şu üzerimdeki elbiseyi yırtar parça parça ederim. O zaman sadece halvethânenin duvarları benim için elbise vazifesini görür. Bütün bunlar kurtuluş ve necata karşı olan aşırı şevkimin neticesidir.

İşte bu düşüncelerle girdiğim halvetten şeyhimin izin ve müsadesi olmadan çıkmadım, ayrılmadım.” (S.136-137)

“Şeyhim Ammar Yasir, bana şöyle demişti: “Halvete girdiğin zaman sakın nefsinle konuşma. Kırk günlük halveti tamamlayıncaya kadar buna uy. Nefsiyle konuşan kimse daha ilk gün halvetten çıkarılır. Eğer konuşacaksa nefsine şöyle desin: ‘Burası kıyamet gününe kadar senin kabrindir. Bunu iyi bil’”

Sonra sözüne şunu ekledi: “Bu çok ince bir noktadır ve bununla ancak (Hakk’a) ulaşanlar ikaz olunur.”

“Halvete ısındığı zaman onun zıddı olan şeylerden

sıkılır. Bundan sonra kendisi için halvete girdiği zatın zikri ile ünsiyet kurar. Bu Hakk Sübhanehu ve Taâlâ'nın zikridir. Bazan zikir ünsün önüne geçer. Fakat umumiyetle birlikte yarışır ve yekdiğerini takib ederler.” (S.137)

“Zikirle meşgul olan Seyyar kendisine şöyle seslenilen bir makâma ulaşır: Zikrin, seni nasıl zikrettiğini görmek için zikretme. Çünkü o mezkûrdur. Zâkir değildir. İnsan devamlı olarak Hakk'ın mezkûrüdür. Ancak Allah ile aralarındaki koyu karanlıklar ve kesif perdeler sebebi ile bunu işitememekte ve duyamamakta. Onlar işitmezler ve bu hâli hissetmezler.”

“Mürid, zikirde istiğrak hâline ulaştığı zaman sülükü inkıtaa uğrayanların kaldıkları yerde kalmasın, diye zikri bırakmasını şeyh ona emreder.”

“Seyyar dil ile yaptığı zikirle uzun bir zaman geçirdikten sonra, kalbin bu zikirden bıkip usandığı bir noktaya ulaşır. Artık dil ile yapılan zikir.kalbi karıştırır, teşvişe uğratar. Onun için dili, zikretmekten alıkoyar, kalbteki huzuru devam eder senelerce dil ile zikredemez.Bu şahıs mümin, mukîn ve mutkındır. Ancak, farz namazları kalp takvası ile fiilen eda eder. Çünkü kalp, farzların terk edilmesi yolunda asla fetva vermez. Hiçbir zaman şüpheli konularda da fetva vemez.” (S.138)

“Biri semâya çıkan, diğeri oradan inen iki soğukla, dâhil ve bâtın serinler, harareti gider. O zaman Seyyar, soğukta donuk bir hale gelir. Bu af soğukluğu ve serinliğidir. Neşe, sevinç, hafiflik ve rahatlık içinde ve kötü olmayan, iyi olan bir şekilde Seyyar donar. Bu donukluğa elbiselerin çokluğu veya evin sıcaklığı fayda vermez. Hatta ateşe de girse durum değişmez.”

“Namaz aydınlığı ve neşesi bu ateşin-tamamını değilse bile-bir kısmını söndürür öbürlerine kâfi gelmez. Onların sönmesi için kısas, had, keffaret ve hepsine tevbe etme soğutucularına ihtiyaç vardır.”
(S.139)

“Yakıtı, taş kesilen kalpler ve insanlardan meydana gelen ateş tutuşturulunca, kalbin sahibi Rabbinı unuttur ve böylece ateş yiyeceğini ve yakıtını temin eder.(Bk. Tahrîm, 66/6). Ateş doyunca heyecanı sukûnet bulur, o zaman günahkâr olan durumunu hatırlar, bâtıldan yüz çevirip Hakk’a yönelmeye gayret eder.” (S.139-140)

“Bu soğukluk da bir cüzdür, onun da yok olmayan bir küllü vardır. Ancak bu da külle katılır. O kül Cehennemdeki Zemherîr (soğuk yer) dir.”

“Halvet, zikir, oruç, temizlik, susma, nefyu’l-havâtır (hatıraları kovma, ve yok etme),râbîta ve arzuları tevhid etmekle kalbin aynası bu pastan temizlenip parlatılır.”

“Zikir ateştir, törpüdür ve çekiçtir. Halvet, demirci ocağıdır. Oruç ise iç ve dış temizlik, cilalama âletidir. Susma ve nefyu’l-havâtır Seyyara gelen karanlık vâridleri yok etmektir. Rabıta talebedir, istekleri tevhîd etmek de öğretmendir.”(S.140)

“Bie defasında Mağrib’de iken birine âşık olmuştum. Himmetimi (ve manevi gücümü) onun üzerine musallat kıldım. Himmetim onu aldı, bağladı ve benim dışımdaki herşeyden menetti. Fakat başka râkibleri bulunduğu için sustu, açık açık konuşamadı. Bununla beraber lisan-ı hâl ile benimle konuşmaya başladı. Konuştuğunu anlıyordu. Aynı şekilde ben de onunla konuşuyor ve bunu anlıyordu. Bu iş, ben o, o ise ben oluncaya kadar devam etti. Ve aşk ruhun mutlak saflığına düşmüş oldu.

Ruhu, bir seher vakti bana geldi, yüzü toprağa sürmekte idi. “Ey şeyh elamân, elamân! Beni öldürdün, yetiş!” diyordu. Ne istiyorsun, dedim. “Gelip ayağını öpmek için beni çağırmanı istiyorum” dedi. İzin verdim. İstedğini yaptı. Sonra yüzünü kaldırdı gönlümden kâm alıp rahatlayıncaya kadar kendisini öptüm!” (S.140-141)

“İsteseler de istemeseler de canlıların nefislerindeki zikir, alıp verdikleri nefeslerdir. Çıkan ve giren her solukta Allah (c.c)ın ismi vardır. Bu da “he”

sesidir. Çıkan “he” nin kaynağı kalptir, inen “he” nin kaynağı ise Arştır. “Hû” kelimesindeki vav ise ruhun ismidir.”

“Şeyhlerden biri-Sehl b. Abdullah Tüsterî (Öl. 283/986) olduğunu zannediyorum-müridlerine şöyle demişti: “Size bir belâ ve musîbet geldiği zaman sakın oh! demeyin. Çünkü bu şeytanın ismidir ‘Âh’ deyin. Bu Allah’ın ismidir” “vah”, “vah” da böyledir. Çünkü bu, “Hû”nun ters dönmüş şeklidir.”

“Dil bir harf ile zikretmek için kâfi gelmez. Çünkü lisan çift olan şeylerdendir. (küçük dil, büyük dil). Kalb ise böyle değildir. Zikir için bir harf ona kâfidir. Çünkü kendisi de herkesin göğüs boşluğunda bir tanedir.”

“Allah kelimesindeki “he” bu “he” dir. Elif ile lâm harf-i tariftir. İkinci lâmın şeddesi tarifi kuvvetlendirmek içindir. Bu durumda sondaki “he” ile tarif lâm’ı sakindir. Arapça gramerine göre iki sâkin harf yanyana gelince birincisi kesre ile harekelenir. O zaman Elihe olur. Ama bu takdirde fiile benzer ve vezninden çıkar. Daha sonra bir “lâm” ilave edilir ve bu lâm kardeşi olan öbür lâm’a eklenir ve birinci aslına uygun olarak cezmi edilmiş halde kalır, ikincisi harekelenir. Bütün bunlar İsm-i a’zamın “h” olduğuna dikkati çekmek içindir.”

“”He”sakindir dedik, zira onun aslı kalbtendir. Kalp daire biçimindedir. “He” harfinin yazılıştaki şeklinin yuvarlak oluşu bu mânaya işaret etmektedir. Daire, merkezi ve aslı olan noktadan ayrılmaz, hareket etmez. Kalp dairesinin merkez noktası ise Hakk’tır” (S.141)

“Sözkonusu ettiğimiz “ha”, ağızımızla telaffuz ettiğimiz “he” değildir. Çünkü bu “he” “h” ve “elif”ten meydana gelen iki harftir. Bununla biz aslı itibariyle bie olanı, dilden değil kalbtteki aslı yönünden tek olanı ve çiftler âlemine katiyyen çıkmayanı kastediyoruz. Çünkü kalp, birlerle çiftler arasında bir vasıtaadır. Bununla ismi aziz olan Allah’ın şu büyük sırrı ortaya çıkıyor: “Herşeyden çift çift yarattık ki iyice düşünesiniz. O halde hemen Allah’a kaçınız” (Zariyat, 51/49,50). Yani ikiliklerden birliğe koşunuz.”

“Kalp kelimesinin sözlük anlamı bir şeyin, şekil ve mânâ yönünden ortası ve özü (adl) demektir. Burada “he” harfi de-ebced hesabıyla-beş rakamının ismidir. Beş ise tek rakamlı harflerin (1-9) tam ortasında yer alır (19). Beş vakit namazın sırrı da buradan zuhûr ediyor. “İslâm beş temel üzerine kurulmuştur”hadisi de öyle (20)”

“Hüviyet ikidir: O’nun hüviyeti, senin hüviyetin. Kendi hüviyet ve kişiliğini yok edersen O’nun zâtı ile bâkî olursun. “Lâ ilâhe illâllah” sözünün mânası da budur. Yani O’nun hüviyetinin dışında gerçek

hüviyet yok.”

“Kendi hüviyetini yok ettiğin oranda O’nun hüviyeti seni bürür. Böylece, önce –iyi olsun kötü olsun – kendi sıfatlarının hüviyetleri fâni olur. O zaman O’nun cemâl ve celâl sıfatları seni bürür.”
(S.142)

“Allah’ın kelâm ve sözü, gayb âleminde elbiseden soyununca, Seyyar sanki kulağının zarı patlıyormuşçasına birtakım sesler işitir. Seyyar o anda- istese de istemese de-kendinden geçer ve secdeye kapanır. Sonra Hakk’ın cemâli ona ulaşır ve onu isbat eder, var kılar (mahv-isbat). Bu durum Seyyarın takatı ve manevi gücü oranında olur. Allah, kelâmındaki tecrid halini devam ettirirse Seyyar ölür (ilâhî kitabı, çıplak bir şekilde dinlemeye takat getiremez).Hz.Musa (a.s)’ın durumu ona keşfen gösterilir. İsmi aziz olan Allah Hz. Musa’ya şöyle demişti: “Biz seninle onbin insanın kuvvetiyle konuşuruz. Bunu biraz daha çoğaltsaydık muhakkak ölürdün.”

“Tusterî demişti ki: “Ah Allah’ın ismidir. Sebebini anlatmıştım. Oh şeytanın ismidir.” Çünkü hı’nın çıkış yeri kalp dediğiniz kurb makâmından uzaktır.”(S.143)

“Nefis rahatı bulunca istirahat eder, keyflenir ve: “Oh! der, yan gelip yatar. Çünkü şeytanın sevgilisi ve dostu bu kelimedir. Kadehleri kardeşinin ve

dostunun ismi ile yudumlar. Kendisine musibet ve belâ oku isabet edince yine oh der. Halbuki nefs-i mutmainne ise bilakis darda kaldığı zaman “Allah, Allah”der.”

“Bu isim, yani “ha”, İsm-i azam’a bitişecek kadar bir noktaya ulaşır. İsm-i azam’ın başlangıcı da Allah’tandır. Çünkü Allah kelimesi bütün cemâl ve celâl sıfatlarını içine alan zat ismidir. Fakat daha sonra keşfin artmasıyla mânası açıklık kazanır, Allah kelimesinin harfleri azalır ve o zaman sen “hû”dersin ve hû hazır, yakîn ve sabit olan Zat’a işarettir. (gâibe işaret değildir)”

“Zaman zaman isim denizine düştüğü vakit Seyyarın kalbinden – kendi irâde ve isteğine bağlı olmadan – bir sayha ve ses çıkar. İlk zamanlar bu göğüsteki bir hıçkırık gibidir. Sonra (He harfi) kuvvetlenir ve İsrâfil’in sûrunun nefesi gibi Seyyarıveya başkalarını öldürebilecek bir makâma yükselir.”(S.144)

“Cüneyd Bağdadî (Kaddesellahu sırrehu)ye dervişlerin sayhalarından soruldu. Şöyle cevap verdi: “O İsm-i azam’dır. Onu kim inkâr eder veya kötü görürse kıyamet günündeki sayhanın lezzetini bulamaz.”(S.145)

“Hüzün mutlak susmadır. Onda sayha yok, sadece nefes darlığı hastalığına tutulan bir kimse gibi soluk alır-verir. Sadece korku sebebiyle uzun uzun nefes alıp vermeler vardır.”

“Hüzün, arzu edilen bir şey elden kaçırıldığı zaman sözkonusudur. Bunun hakikatı kalbin sevgiliye özlem ve hasret duyması gibidir. Ancak o halinde, özlem duyduğuna vasıl olduğu için artık için için özlem duymaz. Ama ayrıldığı zaman ayrılışı sebebiyle hüzünlenir. Hüzün elbisedir veya dış kabuktur. İç ve öz ise ya özlemdir veya özleyendir. Başka bir benzetişle hüzün lokmadır. Âşık o lokmayı yiyen kimsedir veya hüzün şarabtır. Aşk veya âşık bunu içen kimsedir.”

“Özleyenin özlemi sürekli olarak hüznün lokma ve suyu ile kuvvetlenince hemen ülfet ve dostluğa adımını atar. Onun sayhası ve feryadı, kendi irâdesi dışında ona doğru adımını atmış olmasındandır. Bunun gibi bütün kuşlardan çıkan sesler göğüslerindeki özlemden kaynaklanır. Bu sesler, ya öncesinde hüzün bulunmayan bir zevk ve safanın eseridir, veya öncesinde güçlendirici bir hüzün bulunan haz ve zevkin neticesidir.”

“Bu Allah ile üns ve bast hâlinin ondan da öte O’nunla olan ferah ve sevincin bir neticesi ve

meyvesidir.”(S.146)

“Gaybet hâlinde iken bazı semâlar görülür, onlarda yıldızlar, güneşler, aylar vardır. Hepsi yakînin sebeplerindedir.”(S.147)

“Cesedlerden önce ruhların bir araya toplanması, yine cesedlerden önce birbirlerini ziyaret etmelerinin sırrı, ruhların cesede olan üstünlüğüdür. Bütün isanlar için durum böyledir. Ancak zevki bozulanlar bunu hissedemezler. Varlık hastalığının basirete çökmesi sebebiyle gözü kör olanlar da bunu göremezler. Bu ruhların meclisinden ancak gücü nisbetinde nasibini alır. Meğer ki, insanlardan herbiri, ruhların birleşmesinden kendi miktarlarınca pay almış olsunlar.”(s.147-148)

“Avam akılla hatırlar ve dille zikreder. Avama mezkûr hüçûm edince, şu atasözünü söylerler: Dostunu ve sevdiğini zikrettin, o halde kuru üzümü hazırla! Bunun mânası şudur: O seni ruhu ile ziyaret etmiştir veya sen onu ruhunla ziyaret etmişsindir, ziyaret yakında şahıslar ve bedenler arasında vaki olacaktır.”

“Şeyh bizim olduğumuz şehre yaklaşınca onun vakar, bölge ve himmeti bir dağ gibi üzerime çöktü. Bu durum karşısında hiç kıyılayamadım. O anda bana bunun Şeyh olduğu, misafir olarak gittiği köyden dönmekte olduğu ve buraya

yaklaştığı ilham edildi. Ve arkadaşlara: “Haydi geliniz, Şeyhimiz geliyor karşılayalım”, dedim. “Sana bunu kim haber verdi”, dediler. Ben de “O’nun vakarı üzerime düştü”, deyince alay edercesine güldüler. Benim ciddî olduğumu gördüklerinde ise bu söylediğimin gerçek olup olmadığını denemek için yola düştüler. Şehrin dışına çıkar çıkmaz ata binmiş olan Şeyh, güneş gibi bir tepeden üzerimize doğdu.”(S.148)

“Onun himmeti ile ruhlar-isteseler de istemeseler de- huzura gelirler. Sonra hâli ilerler ve ölümlerle dirilerin ruhlarını ayırdeder. Nebîlerle şehidlerin ve diğer insanların ruhları arasındaki farkı görür.”

“Gaybet hâlinde iken din âlimlerinden birini gördüm. Gökyüzü berrak ve yıldızlarla dolu idi. Âlim, “Bu güneş ve yıldızların mânasını anlıyor musun?” dedi. Buyurun söyleyin dedim. Şöyle dedi: “Allah gece ve gündüz kullarına bakar, O’nun gece bakışı yıldızlar, gündüz nazar etmesi ise güneştir”. (S.149)

“Bir başka gaybet hâlinde de gökyüzü Kur’an kitabı gibi ortaya çıktı. Dört köşe şekiller ve noktalarla şöyle yazılmıştı:

Bu Taha suresinin şu âyeti idi: “...Gözümün önünde büyüyesin diye senin üzerine benden bir sevgi koydum...” (Taha, 20/39-40)

Bunu anlıyor ve okuyordum. Bunun, tanıdığım bir kadına dair olduğu bana ilhâm edildi. Kadının ismi Benefşe (menekşe) idi. Gayb âlemindeki ismi ile, “İsteftiyn” idi.” (S.149-150)

“Seyyar makbul haline gelince gayb âleminde ona isim ve künye veririler. Şeytanın ismi ile Allah Taâlâ'nın ism-i azam'ı ona tarif edilir.

Benim gaybtaki ismim Kanterûn'dur.”

“Gaybet hâlinde olduğum bir sırada Resûlullah'ı, yanında ikinin ikincisi (Hz.Ebu Bekir) olduğu halde (Bk. Tevbe, 9/40) benimle oturur bir vaziyette gördüm. O kadar ki dizi dizime değdi. O anda bana, her gün Kur'an-ı Kerîm'den O'nun için okuduğum çeşitli virdlerimin olduğu ilhâm edildi. Hemen virdimi okumaya başladım. Bitince, bunu çok iyi bulduğunu ifade ederek: “İşte böyle gündüzün hadis dinle ve gece Kur'an-ı Kerîm oku” dedi.

Daha sonra kendisinden künyemi sormam ilham edildi ve sordum: “Ya Resûlallah, benim künyem Ebu'l-Cenâb mıdır, yoksa Ebu'l Cennâb mıdır? Benim nefsim Ebu'l-Cenâb (yücelik babası) şeklinde olmasını istiyor”. “Hayır” dedi. “Künyen Ebu'l-Cennâb (korkanların babası)dır”.dedi. O zaman yanındaki arkadaşı da, “Evet ya Resûlallah o Ebu'l-Cennâb'tır”. İşte bu iki isim dünya ve âhiretin sırrına sahiptir. Ebu'l-Cenâb deseydi ben

dünyaya sahip olacaktım. Ebu'l-Cennâb dediği için, Allah'ın izni ile ikisinden de uzak kalıyorum.” (S.150)

“Şeytanın ismine gelince. Yine bir gaybet hâlinde iken şeytanı gördüm ve tanıdım. Fakat doğru söyleyip söylemediğini denemek için tanımamazlıktan geldim ve ona sordum: “Kimsin ve adın nedir?”.

-Garip bir adamım, ismim de Yunak

-Hayır sen Azâzilsin. Dediğim zaman derhal üzerime atıldı ve:

-Evet ben Azâzîlim, ne yapacaksın? “ (S.150-151)

“Bu olay Peygamberin şu hadisi ile tefsir ve izah edilmiştir: “Şeytan, kan gibi, insan oğlunun damarlarında dolaşır. Dikkatli olunuz ve bu yolu oruçla daraltınız”(22). Şu hadisin mânası da bunu izah eder: “İman çıplak (bir insan gibi)dir. Elbisesi takvadır. Takva, şeytan çekişmesi karşısında gönüllere bir sığınaktır.”

“Nefis ölmeyen bir yılandır. “Ef'â” denilen zehirli yılan buna güzel bir misâldir. Bu yılan kesilse, başı ezilse, yumuşak bir şekilde dövülse, sonra derisi bedeninden soyulsa, eti pişirilse, yense ve bu derisinin üzerinde birkaç yıl geçtikten sonra güneşin altına konsa hemen hareket etmeye başlar.

Nefs de tıpkı bunun gibidir.”(S.151)

“Ölmüş olan nefse hevâ, şehvet ve şeytanlık ateşi vurduğunda hemen canlanıp, harekete geçer. Sonra nefs vücudun organlarına zulm etmeye devam eder, organlardaki gücünü ve gıdasını geri alır ve nihayet ayağa kalkar.”(S.151-52)

“Herşeyden sonra Allah’ı gördüm, sonra onu herşeyle beraber gördüm. Daha sonra ise herşeyden önce O’nu gördüm” (S.152)

“VELÎNİN ALÂMETLERİ”

“1. Allah tarafından mahfûz olması”

“2. Allah Taâlâ’nın çeşit çeşit lutuflarıyla onu talepetmesi ve araması.”

“Üzerinde kötü bir şey cereyan etmeden önce bahşedilen ikram mahiyetindeki bu nevi lutuflar hadsiz ve hesapsızdır.”

“Çoğu kere kötü işlerin neticesinde meydana gelen yakîn hâlî, iyi işlerin sonunda hasıl olan yakînden daha kuvvetli olmaktadır.”

“İşte bunun gibi, kendi uykusunda veya kardeşinin uykusunda Rabb’i bir Seyyarı azarlar veya kendisine bir uğursuzluk ve musibet isabet ederse-Allah’ın ihsanında bulamayacağı –yakîn derecesini

bulur. Zira ihsan ve ikram O'nun sıfatlarındandır. Halbuki ceza onun sıfatı değildir.” (S.153)

“3. Duasının kabul edilmesi”

“Bu konuda da Allah'ın velîleri kısım kısımdır. Kiminin duasına anında, kimininkine üç günde, bazısınıninkine bir haftada, bir ayda, bir senede, bundan daha az veya daha uzun bir zaman içinde icabet edilmiş olabilir. Bu zamanlama onların menzil ve makâmları ile ilgilidir. Buradaki “dua” dan kastımız da sadece, “Rabbim şunu, şunu yap” şeklinde olan dua değildir. Bu; sadece kalbindeki duaya delil teşkil eder.”

“4. Bir başka alâmeti kendisine İsm-i azam'ın (en büyük isim) verilmiş olmasıdır.

“Velîlerden herbirine Allah'ın isimlerinden bir İsm-i azim (büyük isim) verilir. Velî de onunla O'na dua eder. O da kulunun duasına icabet eder.”

“Bağdat Şunuziyye mescidinde halvette iken üzerinde “ifteh bihanin” kelimesinin yazılı olduğu bir kağıt gördüm. Hemen bu kelimeyi bir kağıda yazarak tekkenin hizmetçisine götürdüm ve “İşte Allah'ın en büyük ismi”, dedim. Başını önüne eğdi ve içinden bir şeyler fısıldamaya başladı. Bir müddet sonra evinin kapısını bir adam çaldı, izin verdik, girdi. Adamın nereden geldiğini anlayamadık. Yanımıza bir kağıt bıraktı ve gitti.

Elimizle yokladığımızda bir de ne görelim, 10 dinar. Hizmetçi düştü bayıldı. Bir saat sonra hayrette ve şaşkın bir şekilde ayıldı “Ne oldu sana”, dedim. “Az önce bu Allah’ın en büyük ismidir dediğin zaman şüphe etmiştim. Ve kendi kendime şöyle demiştim: Ya Rabbi gerçekten bu İsm-i azam’sa şu anda bana on dinar gönder, dervişlere dağıtayım”. Gerisi malum”(S.154)

“Tekke hizmetçisi bir müddet sonra bana şöyle bir şey anlatmıştı: Uykudaki adamın gördüğü gibi şahısları görmüşüm. Onların melekler olduklarını zannetmişim. “Biz filan kimseye İsm-i azam’ı verdik”, demişler ve benim ismimi vermişler. Hizmetçi daha sonra şöyle dedi: “Seni kıskanarak onlara şöyle dedim: İyi ama onu bana değil ona verdiniz”. şöyle karşılık verdiler: “O pek çok müşâhede ve riyâzet yapmaktadır. Sen ise böyle bir şey yapmadın. Sen de Allah için mücâhede yoluna girersen ona verdiğimizi sana da veririz”.

Velîye İsm-i azam verildiği gibi gayb âlemindeki isim ve künyesi ile melek, cin gibi ruhanî varlıkların isimleri de tarif edilir.”(S.154-155)

“Bil ki Seyyar ancak kendisine “kün” (ol) emri verildiği zaman velâyetle vasıflanır.” (S.155)

“Velî irâdesini Hakk’ın irâdesinde yok ettiği zaman kendisine “kün” emri verilir. Seyyar irâdesini Hakk’ın irâdesinde yok edince irâdesi Hakk’ın

irâdesi olur. Artık Hakk'ın her istediği, kulun da istediği şey, kulun her istediği de Hakk'ın irâde ettiği şey hâline gelir.” (S.155-156)

“ “Kâf” ve “Nun”dan meydana gelen “kün” emrini Allah'ın telaffuz etmesi caiz değildir. Bu bir işi süratli olarak yapma anlamındadır. Ve bu kelimedeki “kâf” kevn (dünya)in kâf'i “Nun”ise O'nun nurudur.”

“ “İftah bihanin”, “Yunak”, “Kanterûn”, “İsteftîyn” kelimelerinin anlaşılan bir takım mânaları vardır. Ancak bunu zevk hâl ile işiten kimse bilir. Meselâ “İftah bihanin” “Yunak” hilede lutf ve latife yapan, mânasına, “Kanterûn”, vâridlerin kabulüne düşkünlük gösteren mânasına “İsteftîyn” ise zamanın Aişe'si anlamına gelmektedir.

“Diyorsun ki İfteh bihanîn İsm-i azam'dır. Peki o zaman iftah bihanin anlamına nasıl gelebiliyor? İsm-i azam'ın mânası olması nasıl sahîh olur?

Biz deriz ki: “Bunu bir zevk ve tadma yoluyla öğrendik. Şöyleki Allah'ı zikir, kalbe vâki olana kadar Allah'ı zikrettik ve sustuğumuz zaman kalbten hıçkırık sesine benzer bir ses duyduk. Sonra azamet ve kibriya vâridleri, kalbin celâli ve cemâli tecellilere mazhar olması, zâhir ve bâtın âyetlerin ona zuhûr etmesi, sebebiyle kalb kuvvetlenince bu hal arttı.”

“İftah bihanin” (inilti ve özlem ile aç) ifadesinin mânası işte budur.”

“Herşeyin İsm-i azam’ı onun yakîni celâl sıfatlarının menzillerini ve cemâl sıfatlarının mazharlarını tanıması miktarınca olur.”(S.156)

“Tevekkül, Seyyarın va’d ve vaîd konusunda Allah’a güvenmesi, kendisine gelecek olan hiçbir şeyin elden kaçmayacağına inanmasıdır. Böylece onu üzmez. Elde ettiği şeyden dolayı da sevinmez.”

“Seyyar kendisine kötülük yapan şahsı Allah’a havale eder. Çünkü hakettiği cezanın miktarını ancak O bilir. Kendisine iyilik yapıldığında da durum böyledir.”

“Zikir, sırra (ruha) vaki olunca, Seyyarın sukût halindeki zikri, iğne batırılarak dilde yapılan nakışlar gibi olur veya bütün yüzü dil haline gelir ve ondan feyezana eden, taşan bir nur ile zikreder.”

“Seyyar, saf hale gelip kendisi için himmet eli ortaya çıkınca, kaybettiği bu elden bedel başka eller bulur. Bu kalbin elidir. Orada (gönül âleminde) gaybta alır, gayba verir ve gaybtan yer.”
(S.157)

“Sâdık, ihlâslı ve âşık olan Seyyarın, maksut ve matluba ulaşmasına hiçbir şey perde ve engel olamaz.”

“Hakk Sübhanehu ve Taâlâ hazretleri şehadet ve gayb âlemlerinde delil ve âyetlerle perdelenmiştir: Gayb âleminde batınî âyetlerle, şehadet âleminde ise zafirî âyetlerle.”

“Seyyar, marifetini gaybî âyetlerin zuhûru ile arttırır. Daha sonra azamet ve kibriyanın hücumlarında gaybî âyetlerin yok oluşu (fenâ) ile ve marifetini çoğaltır.” (S.158)

“Zat ve sıfatın tecellisi ise gaybî âyetlere oranla hârikulâde olur.”

“Artık zâhirî âyetlere baktığı zamanki hayreti, keşf âleminde gaybî âyetlere baktığı zamandaki hayreti nisbetinde olur. Zat ve sıfatlar tecellî edince de nisbet yine böyle olur.”

“Tarikatta sülûk etmeyen, gayb âleminde iyi ve kötü şeyleri görmeyen, heybet, ölüm ve fenânın büyük taarruzlarına göğüs germeyen kimsenin şeyh olması, insanları bu konuda terbiye etmesi asla doğru değildir. Meczûbun şeyhliği de doğru değildir.”

“Fakat maksuda giden yolu tadmamıştır. Dolayısıyla onun şeyhliği ve mürşidliği sözkonusu olamaz. Çünkü şeyhlik yol bekçiliği ve yol göstericiliğidir.”

“Seyyar, zâhirî ve batınî âyetlerden hazzını alıp zat ve sıfatların tecellisine mazhar olduktan sonra hayret hâline ulaştığı ve O’na olan iştihakı daha da arttığı zaman, artık yer ve gök, - kendisinin içinde mahkûm ve mahbus olarak kaldığı- bir hapishâne, bir zindan bir kuyu, bir hisar, bir kale hâline dönüşür.”(S.159)

“Başlangıç uykudur, sonra- uyku ile uyanıklık arasında olan- vakıadır. Bunu, hâlet, onu vecd ve vicdanın galebeleri, bunu kudreti müşahede ve sonra kudretle ittisaf, bütün bunlardan sonra da tekvin takib eder.”(S. 160)

“Allah Taâlâ’nın, kendisinden gelen elçilerinin ardı arkası kesilmez. Haşa ki böyle bir şey ola. Aksine her an ve her zaman elçi gönderir. Bunlar O’nun lütûfları, işaretleri, uyarmalarıdır.” (S.160-161)

“Bunlar Allah’a yönelenler için sadece bir misâldir, bununla bu zevki tadanların zevki, âşıkların âşk, âriflerin nuru, sevenlerin ateşi, özlem duyanların sürati, vecd hâlini yaşayanların vecdi, mücâhede edenlerin, keşf ehlinin meyveleri, münacaat edenlerin sırları ve necata erenlerin uslûbu bilinir.” (S.161)

